

Ruska ofenziva se začela.

V nedeljo, dne 4. junija, so Rusi pričeli z ofenzivo proti naši fronti. Borba traja z veliko srditostjo na bojni črti, ki je dolga 350 km in sega od Besarabije do Pripjet-močvirja. Najhujši sovražni pritisk je severno od Cernovic, v kotu med Dnjestrom in državno mejo. Naši so se morali dne 5. junija pri kraju Okna (severno od Cernovic) umakniti pred rusko silo za 5 km proti jugu v ugodnejše postojanke. Zelo srčiti boji so tudi ob Strypi, pri Tarnopolu in v Voliniji. Na jugu hoče sovražnik prodreti proti Cernovicam, na severu pa proti Lucku. Nekatera poročila pravijo, da imajo Rusi na fronti od rumunske meje do mesta Kolki ob Stryu (severno od Dubna) zbranih do dva milijona mož. Ker se Rusom prvi sunek vsled našega odločnega odpora ni posrečil, smemo upati, da Rusi s svojo ofenzivo, s katero hočejo razbremeniti Italijane, ne bodo uspeli.

Ruski uspehi pri Okni.

Vojni poročevalni stan piše: Samoumevno je, da vsaka velika ofenziva začetkom doseže kak kratek uspeh. Tako je prvi mogočen ruski sunek pri Okni ob Dnjestru popolnoma kratek uspeh. Tukaj, kjer je bila ruska artilerijska priprava nenavadno temeljita, so naše postojanke porušili in razdrobili, žične ovire uničili in se le potem med velikanskimi izgubami udrl v našo prvo črto. Ondotne naše čete so dobile povelje, da se umaknejo na drugo, 5 km južno ležečo črto. Pustili smo tamkaj 16 starih topov. Ker so bili vzdani, jih nismo mogli rešiti in smo jih razstrelili.

Strahovito streljanje.

Iz Ogrskega poročajo, da se sliši streljanje z ruske fronte celo v dolino Ung, torej 200 km daleč. Streljanje mora biti strahovito.

Kako se Rusi bojujejo.

Iz vojnega poročevalnega stana se poroča: Značilno za rusko vbojevanje je, da Rusi pripravijo svoje napade zelo temeljito z artilerijskim ognjem. Potem izvrši glavno nalogo njih infanterija, ki naskakuje naše postojanke srčno in hrabro. Zdi se, da imajo Rusi še močne in številne rezerve, kajti svojim ljudem ne prizanašajo niti najmanj. Na nekaterih mestih so skupina za skupino naskakovali po 10 do 12krat. Bitka še bo dolgo trajala, predno bodo izrabili svoje rezerve in vojno gradivo. Sovražnikove izgube so izredno velike. Na nekaterih točkah je naša artilerija Ruse kar na kupe pokosila.

Dva milijona Rusov.

Vojni poročevalec „Pester Lloyd“ piše, da imajo Rusi proti naši blizu 400 km dolgi fronti za sedanjno ofenzivo pripravljenih najmanj 2 milijona mož.

Voditelj nove ofenzive.

Piše se, da vodi sedanjo ofenzivo proti nam francoski general Pau.

Kako je sedaj na Poljskem.

Janez Hlebič, doma od Sv. Križa pri Mariboru, nam piše dne 27. maja iz Przemysla:

Nahajam se v svetovnoznani trdnjavi Przemysl. Kmalu bo leto, ko je padla ta mogočna trdnjava našim nazaj v roke. Veliko veselje je takrat zavladalo med nami. Spominjali se bomo tega dneva, to je dne 2. junija, slovesno tudi tukaj.

Ko smo prvič dobili „Slovenskega Gospodarja“ semkaj, smo se kar trgali zanj. Sedaj smo šele videli, kaj nam je domači slovenski časnik. Dosedaj smo bili kakor odrezani od sveta. Pa je tudi vreden naš ljubljenski „Slovenski Gospodar“, da se ga podpira; saj vendar prinaša razne novice iz domačega kraja, pa tudi točna boja poročila, posebno pa nas zanimajo dogodki naših junakov na laškem bojnem polju. Imenitno si jo tudi pogodil, „Slovenski Gospodar“, ko si zastran grdega, nemoralnega življenja nekaterim možem in ženam bral levite. Mi pa se bomo potrudili, da bomo zvesto služili cesarju in ljubi domovini, pa tudi Bogu verno, da nas bodo naše dobre mamice z veseljem in radostjo sprejele, ko se vrnemo, ako Bog da, domov.

Poljska je kaj lepa dežela. Delal bi ji krivico, ako bi rekel, da so Poljaki leni za delo, kakor smo to slišali. Imajo lepo obsejano polje; posebno rž je silno lepa, pa tudi živino imajo lepo, posebno holandsko pleme je kaj čedno. Pač pa je tukaj še vse bolj drago kot v Mariboru. Tako n. pr. stan 1 liter mleka v Lvovu 1 K, 1 kg mesa pa 8 K, vino sploh ni za kupiti. Videli smo mnogo sveta tudi zunaj Galicije, n. pr. v Rusko-Poljski in v Voliniji. A kaj več pisati ni dovoljeno, ker bi nam pismo vojaška cenzura pristigla.

Srčne pozdrave pošiljajo: Mayer Janez iz Svečine, Ivan Zupanc in Anton Kovač, četovodje; desetnika Jurij Lešnik iz Maribora, Karl Krajnc iz Dobrne; Jožef Spindler od Sv. Ane na Krembergu, Frano Kump iz Sovjaka pri Sv. Juriju na Ščavnici, Janez Hlebič od Sv. Križa pri Mariboru, Frano Lep

iz Selnice ob Dravi, Karol Božič iz Lučau, predmostri: Karol Kacič iz Laškega trga, Jožef Premst od Sv. Marjete na Dravskem polju, Pavel Domadenik iz Hoč, Lenart Drašak od Sv. Lenarta v Slov. gorici, Alojz Farazin od St. Ilje v Slov. gor., Jakob Koželj iz Metlike, Jakob Dobersšek iz Loč, Alojz Novak iz Vrhnike, Frano Govedič iz ptujske okolice in Valentin Lorbek.

Italijansko bojišče.

Od kar je izšla zadnja naša številka, smo dosegli velike uspehe na italijanskem bojišču. Zavzeli smo razven drugih utrdb prevažni laški trdnjavi Asiago in Arsiero. To se je zgodilo dne 30. maja, a Kadorin, še si do danes ni upal te izgube javiti italijanskemu ljudstvu.

Od tega časa sem se vrši naše prodiranje na italijanskem bojišču mirnejše. In to po naši lastni volji. Ako bi hotelo italijansko armadno vodstvo in čas se ne sklepati iz tega, da ne moremo več naprej, se bomo tudi v tem oziru bridko prevarili. Hitrost našega prodiranja smo morali zmanjšati, da uredimo vsa opravila v ozadju, kakor je zgradba novih cest, dovoz živit, municije itd., ter da dame odmor tudi našim četam, ki so po takih naporih potrebni počitka, ter jih usposobimo za nove velike čine. V napadalnem prostoru stoji sedaj proti nam glavna sila italijanske armade, kolikor ni vezana na primorsko in koroško fronto in na nenapadene dele tirolske fronte. Za napad na glavno italijansko moč se je treba skrbno pripraviti.

Asiago in Arsiero padla.

V torek, dne 30. maja, sta se trdnjavi Asiago in Arsiero udali avstrijski vojaški sili. Naši so v obeh mestih uplenili obilo vojnega gradiva. Z zavzetjem teh dveh trdnjav so prišle v naše roke velevažne postojanke. Trdnjavska veriga, ki brani vhod v veliko italijansko ravnino, je pretrgana.

Asiago je manjše mesto z približno 4000 prebivalci in leži v dolini reke Assa. Od Asiaga do mesta Bassano, kjer se pričinja velika italijanska ravnina, je približno 18 km. Okolica mesta Asiaga je zelo pušča in nerodovita. Arsiero pa leži v rodoviti dolini reke Astico. Od tega mesta je še samo 5 km do široke ravnine. Arsiero šteje 6000 prebivalcev.

Kje stojijo naše čete?

Naš III. armadni zbor, ki je zavzel Asiago, se je pomaknil od mesta še dalje proti jugu in severozahodu ter je severozahodno od mesta zavzel dvorišče Mandriele ob državni meji. Izhodno od Asiaga stojimo sedaj na višinskem grebenu, ki je oddaljen 3 km od mesta in odkoder je še kakih 14 km do globoke lombardijske ravnine. Pri Arsieru, kjer stojijo prestolonaslednikove čete, smo se pomaknili zadnje dni tako daleč naprej, da imajo naši samo še do 4 km hoda do imenovane ravnine. Tukaj smo zavzeli važne utrdbe Monte Corbin, Monte Cimone, Tresche in Cesuna (na višinah med Arsierom in Asiagom). Jugozahodno od Arsiera so si naši priborili prehod čez reko Pozina ter so se utrdili na višinah južno od reke. Od naše črte pri Pozini do lombardijske ravnine in do trdnjave Schio je 10 km. Na črti Arsiero-Pozina se Italijani krčevito branijo in mestoma srčito napadajo naše postojanke. Zahodno od Pozine prestopi bojna črta pri 2233 m visoki gori Pasubio državno mejo in gre v jugozahodni smeri do mesteca Chiesa, ki leži na južnem Tirolskem v dolini Valarsa (5 km od državne meje), katera se pri Roveretu izliva v Adijo. Od Chiese gre fronta zopet v severozahodni smeri čez Zugno Torto (10 km od državne meje) proti Adiji in od tam dalje proti zahodu.

Veliko število ujetnikov. — Naš plen.

Od začetka našega napadanja v južnih Tirolah (15. maja) do 4. junija so naši ujeli okrog 40 tisoč Italijanov, med temi 888 častnikov. Uplenili pa smo 304 topov in blizu 200 strojnih pušk. Samo dne 3. junija je prišlo nad 5000 Lahov v naše ujetništvo. Ker se je posebno zadnje dni število ujetnikov izvanredno pomnožilo, znači, da ne mirujemo popolnoma in da so boji naših čet uspešni.

Strašni naši topovi.

Karol grof Scapinelli piše z dovoljenjem vojnega tiskovnega stana: O naših napadih na pas italijanskih trdnjav se mi je poročalo: Italijani so vedno računali z našim napadom. Vedeli so celo, v kateri smeri bodo napadli naši. Zahvaliti se moramo strašnemu učinkovanju naših topov, da kljub temu niso mogli vzdržati našega prvega napada. Natančno so zadevale naše krogle italijanske jarke, naša pehota je napadala vedno v pravem trenutku in je udrla s prvim nastopom v sovražne postojanke. Kljub veliki hrabrosti italijanske pehote ni vzdržala našega navalna, kar dokazuje, da naša pehota prekaša italijansko, katere podobne napade je vzdržala že pri

Soči celo leto. Italijani so upali, da se bo pozneje med našim napredovanjem znižala sila c. in kr. čet. Nemogoče se jim je zdelo, da bi moglo ostati naše topništvo, posebno težki topovi, na strani pehote glede na tozaštevno ozemlje in ker slove italijanske tehnične čete po celim svetu in vejo natančno, kako se popolnoma poderejo ceste in mostovi v prelazih gor. A naše izkušnje so omogočile, da je bilo naše topništvo vedno pravi čas na svojem mestu; naši poljski in gorski topovi so vedno sledili pehoti; tudi težki topovi niso veliko zaostajali. Složno delovanje vseh naših čet, njih obhodovalja vredno delo, njih velike izkušnje v vojskah na gorah so omogočile, da smo dosegli tako velike uspehe.

Moč italijanskih bojnih sil.

Z dobro poučene strani se poroča o moči bojnih sil, s katerimi Italija trenutno razpolaga. Armada obstoji, ali bolje rečeno, je obstojala iz 1.200.000 dobro izvežbanih čet. Od teh se jih mora pa najmanj 300.000 odšteti (mrtvi, ranjeni, bolni in ujeti), 50.000 mož je v Afriki, 60.000 v Valoni, 100.000 kot rezerve v Siciliji in južni Italiji, to je skupno 500.000 mož, ki odpadejo za bojišče. Proti avstrijski ofenzivi ima sedaj Italija samo 700.000 dobro izvežbanih mož, ki so razdeljeni ob celi bojni črti. K temu pride še 800.000 do 1.000.000 mož, ki so le malo ali pa prav nič izvežbani. Tudi topov imajo Italijani razmeroma malo, a posebno primanjkuje težke artilerije in konj.

Bog je varoval naše čete.

Z južnega Tirolskega se nam piše:

Kakor se človeku mogoče stori ter poln veselja stisne roko dragemu tovarišu, ki ga obišče v tujini, ravno tako se razveselimo slovenski vojaki vsake številke „Slovenskega Gospodarja“, ki nas kot zvest tovariš obišče v strelskih jarkih. Naš priljubljeni list nam prinaša novice iz domovine, mi mu pa poročamo z bojišča. Sedaj s ponosom poročamo vsem prijateljem, da smo že v sovražni deželi. Preko italijanskih trupel so naši hrabri slovenski vojaki udrl v Italijo. Gotovo ni samo naključje, da smo ravno na obletnico vojne napovedi predrl bojni črto in pognali kletega sovraga preko meje. Veliko število ujetnikov, vojnega materijala, topov in strojnih pušk je moral stic polentar neprostovoljno pustiti. Ključno so korakali vojni ujetniki mimo naših postojank. Marsikateri Lah si je gotovo vse drugače predstavljal vhod v „neodrešene“ dežele. Res, obhodovalja vredna je odličnost našega vojaka. Obenem moramo reči, da je Bog varoval naše čete vseh nesreč. Le malo jih je, ki so v osvobodilnem boju za ljubo domovino položili glavo k večnemu počitku. In duh njihov je splaval v neskončne višave, kjer pri Bogu uživajo plačilo svojega truda. Spomin njihov je zapisan v zgodovini našega polka na veke. Vas pa, dragi v ljubi domovini, ki tudi prenašate bridkosti vojne, naj z upom navdaja misel, da se vsi borimo za obstoj naše avstrijske in slovenske domovine. In v tem boju moramo zmagati. Slovenske žene in dekleta! Mi v bojni črti čutimo z Vami Vaše napore in težave, upamo pa, da nam Bog kmalu odvzame vojno šibo. Upamo, da bo kmalu zasvetila zvezda ljubega mira, ki bo pripeljal drage in ljube nazaj v domačo hišo.

Vsem znanim pošiljajo pristrčne pozdrave: Alb. Planinec, iz Tržiča na Kranjskem; Ivan Sakešek, od Novecerkve pri Ptuj; Jožef Planinec iz Vidma p. Krškem; Pavel Planinec iz Koprivnice na Štajerskem in Jožef Planinec iz Brežic ob Savi.

Velika pomorska bitka.

Med Angleži in Nemci se je odigrala v noči od dne 31. maja na 1. junij velika in srčita pomorska bitka pri Skageraku ob severnozahodni strani Danske. Udeležilo se je bitke od nemške strani 45 velikih vojnih ladij, od angleške strani pa 64, zračen pa še veliko število torpedovk, torpedovskih rušilcev in podmorskih čolnov, tako da lahko z mirno vestjo rečemo, da je bilo na bojišču okoli 200 ladij. Angleži so izgubili, kolikor je dosedaj znano, gotovo nad 15 ladij in okroglo 9000 mož, Nemci vsaj 9 ladij, koliko moštva, se ni razglasilo. Angleška izguba na ladjah ni samo na številu ladij večja, ampak tudi po njih velikosti; kajti potopljene angleške ladje so merile okroglo 150.000 ton, nemške okrog 25.000 ton. Bitka je ostala neodločena, angleško in nemško vojno brodogrje se je po bitki lahko mirno in nemoteno vrnilo v svoja zavetja. Nemce navdaja veliko veselje in navdušenje, ker se jim je posrečilo zadati močnejši angleški mornarici tako velike izgube.

Začetek bitke.

Ker se je zadnji čas angleško brodogrje večkrat prikazalo ob južni norveški obali, je dne 31. maja odplulo nemško brodogrje v dansko-norveško vodovja, da prisili Angleže v bitko. Ob štirih popoldne sta se sovražnika zapazila pri Skageraku. Angleži so se

prikazali najprej s kakimi štirimi majhnimi križarkami. Nemci so jih takoj začeli zasledovati. Angleži so se umikali proti severu. Ob pol 6. uri zapazijo Nemci dve večji sovražni skupini ladij, ki sta najprej vozili v izhodni smeri, potem pa jo krenili proti jugu. Nemške križarke so se sovražniku približale do kakih 15 do 13 km in so vozeč proti jugu in jugoizhodu začele obstreljevati sovražnika. Namen angleškega brodovja je torej bil, da bi zaprlo nemškim ladjam pot v domače luke. Nemci so morali to sovražnikovo nakano zabraniti ter si narediti prosto pot proti jugu. To se jim je tudi posrečilo.

Razvoj bitke.

Prvi streli so se izmenjali s težkimi topovi in visoki vodeni stolpi so se dvigali vsenaokrog. V boj je bilo skrajša zapleteno od obeh strani le manjše število ladij. Toda polagoma je prihajala pomoč. Tekom prvega boja sta bili uničeni dve angleški bojni križarki in en rušilec. Po polurnem boju se je pojavilo od severa sem pet novih angleških ladij. Kmalu nato je nemška glavna moč posegla v boj. Sedaj jo je Anglež takoj krenil proti severu. Onih pet ladij se je priključilo angleškim bojnim križarkam. Anglež se je v najhitrejši vožnji skušal umakniti nemškemu učinkujočemu ognju in tako čelo nemškega brodovja obrniti proti izhodu. Nemško brodovje je sledilo sovražnikovim vožnjam, vozeč kar najhitreje. Tekom tega boja so uničili Nemci eno angleško križarko ter dva rušilca. Oddelek nemških linijskih ladij, ki je stal najbolj zadaj, zaradi svojega stališča v tem času še ni mogel poseči v boj. Kmalu nato se je od severa pojavilo iznova nad 20 angleških linijskih ladij najnovejše gradnje. Ker je čelo nemške črte od časa do časa prihajalo v ogenj od obeh strani, se je črta preokrenila proti zapadu. Istočasno so Nemci zastavili v napad brodovja torpedovk, ki so napadala z odličnim pogumom in vidnim uspehom, včasih celo po trikrat zaporedoma. V tem boju so Nemci uničili eno angleško veliko bojno ladjo, dočim je moralo biti celic vrste drugih težko poškodovanih. Pomorska bitka proti angleški premoči je trajala do teme. Ko se je stemnilo, so manjše skupine nemških ladij zopet začele napadati sovražnika. Celo noč so se vršili spopadi. V nočnem boju so se vršili boji s križarkami in številni napadi torpedovk. V teh bojih sta bili uničeni dve veliki angleški križarki, dve manjši križarki in najmanj 10 sovražnih rušilcev, po nemški čelni ladji sami šest, med njimi obe popolnoma novi ladji voditeljici rušilcev „Turbulent“ in „Tipperary“. Hrup je bil grozen, da se ne da popisati. Brodovje starejših angleških linijskih ladij, ki je prihitelo od juga sem, je dospelo šele dne 1. junija zjutraj na bojišče. Toda kmalu je zopet krenilo v stran, ne da bi bilo napadalo ali tudi le prišlo bližje nemški glavni sili. Ko je začela vstajati jutranja zarja, so se nemške in angleške ladje, ne da bi nadaljevale boj, izgubile v svoja navadna pristanišča.

Nemci priznavajo, da so izgubili križarke „Pommern“, „Wiesbaden“, „Frauenlob“, „Elbing“, pet torpedovk in en podmorski čoln.

Nemškemu brodovju je poveljeval podadmiral Scheer, ki ga je cesar sedel po bitki povišal v admiral; angleškemu brodovju admiral Jellicoe. Poveljnika prednjih stražarskih in poizvedovalnih ladij, ki so najprej trčile skupaj, je bil na nemški strani podadmiral Hipper, na angleški strani pa admiral Beatty.

Pomen bitke.

Kakor smo že rekli, ta bitka v svetovni vojski ni dovedla do nobene odločitve, kajti nobeden izmed obeh sovražnikov ni uničen. Vsekakor pa so velike angleške izgube zelo škodile angleškemu ugledu ter povzdignile glas mlade nemške mornarice. Posebno v nepristranskih državah se bo mnenje o nepremagljivosti angleškega brodovja zelo spremenilo, seveda na škodo Angležev. Nemci kajpada vriskajo od navdušenja vsled svojih uspehov. Njih ponos in zaupanje na lastno brodovje se je mogočno povečalo. Celo drugače na Angleškem. V Londonu je bilo razburjenje, ki je nastalo vsled poročil o pomorski bitki, nepopisno. Ljudstvo skušajo pomiriti s tem, da zatrjujejo, da se bodo izvršile velike spremembe v admirantih.

Pred Solunom.

Na bojišču pred Solunom se pripravljajo na obeh straneh na bitko. Bolgari so severoizhodno od Soluna udrli na grško ozemlje in korakajo proti mestu Seres in Kavala ob Egejskem morju. Črčja je sicer ugovarjala, a ker trpi Angleže in Francoze na svojem ozemlju, tudi Bolgarom in Avstrijeem ne more braniti pohoda v svojo deželo. V prostoru ob reki Vardar se že vršijo manjši boji med četverosporazumovimi četami in našimi. Četverosporazum je baje že spravil vso srbsko armado, ki šteje nad 100.000 moč, pred Solun. Celo nekaj portugalskih oddelkov je došlo Angležem in Francozom na pomoč. V Solunu rabijo Angleži in Francozi silo. Proglasili so nad mestom obsedeno stanje ter pri vseh uradih odstavili grške in nastavili svoje uradnike. Tudi v drugih zasedenih krajih so upeljali v vseh uradih strogo nadzorstvo.

Nemški kancelar o miru.

V nemškem državnem zboru je nemški kancelar Bethmann-Hollweg dne 5. junija govoril tudi o miru in rekel:

„Pred pol letom, dne 9. decembra, sem tukaj na podlagi našega vojnega položaja prvič govoril o naši pripravljenosti za mir. To sem lahko storil z zaupanjem, da se bo položaj naprej še bolj izboljšal. Razvoj je potrdil moje zaupanje, napravili smo nove korake naprej. Na vseh frontah smo močnejši kot poprej. Če sem takrat sprico razvoja lahko izrekel, da smo pripravljeni za mir, tedaj mi tega ni treba obžalovati, čeprav naša ponudba pri sovražniku ni imela nobenega uspeha. Kasneje sem proti nekemu amerikaškemu časnikarju rekel, da bi posredovanje za mir moglo imeti uspeh le tedaj, če bi je vodili državni vojnjočih se držav na temelju vojnega položaja, kakor ga kaže vojni zemljevid. To pa je nasprotna stranka zavrnila. Vojnega zemljevida nočejo priznati. Upajo, da ga bodo izboljšali. Med tem pa se je vnovič izpremenil v našo korist. V ta zemljevid smo mi začrtali predajo Kut el Amare, poraze in krvave izgube Francozov pri Verdunu, neuspeh ruske ofenzive v marcu, mogočno prodiranje naših zaveznikov proti Italiji, utrditev črte pred Solunom in v teh zadnjih dneh smo s slavečim in hvaležnim srcem doživeli pomorsko bitko pri Jütlandiji (Skageraku). Tako je vojni zemljevid zopet predrugačen. Sovražniki bi si pred njim radi zatisnili oči. Potem moramo in bomo in hočemo boj nadaljevati do končne zmage. Mi smo svoje storili, da bi pripravili pot k miru. Sovražniki so nas odbili s sramoto in krohotom. Za to bi bilo vsako naše nadaljnje govorjenje o miru, ki bi ga mi začeli, ničevno in škodljivo.“

Lord Kitchener utonil.

Angleško mornariško poveljstvo javlja, da je zadela angleška vojna ladja „Hampshire“ v noči od 5. na 6. junija zahodno od Orknejskih otokov ob severo-izhodni angleški morski obali na mino, ali je pa bila zadeta od torpednega strela in se je potopila. Na krovu potopljene vojne ladje se je nahajal angleški vojni minister lord Kitchener s svojim štabom. Nameraval se je podati v Rusijo. Čeprav so bile takoj odposlane ladje na dotično mesto, ni veliko upanja, da bi bila ostala pri življenju katerakoli oseba imenovane vojne ladje.

Lord Kitchener je bil eden najslavnejših angleških generalov. Leta 1896 je užugal z orožjem in krutostjo pri Omdurmanu v južnem Egiptu armado Sudancev, ki so prodirali pod poveljstvom Madija proti Egiptu. Znan je tudi iz angleško-burske vojske kot brezobziren in surov vrhovni poveljnik angleške armade. Njemu se ima Anglija zahvaliti, da sta prišli obe južnoafriški državi Oranje in Transval pod angleško oblast. Začetkom sedanje vojske je postal angleški vojni minister.

S potopom vojne ladje „Hampshire“ je zadel Anglijo tudi nov in hud gmotni udarec, kajti ladja je bila novodobno zgrajena vojna ladja, dolga 137 in široka 21 metrov. Oborožena je bila s 30 topovi. Od posadke, ki je štela 655 moč, ni bil nihče rešen.

Šukri-paša umrl.

Dne 5. junija je umrl v Carigradu znani turški general Šukri-paša, branitelj Odrina v zadnji balkanski vojski leta 1912.

Juanšikaj umrl.

V Pekingju, glavnem mestu Kitajske, je dne 5. junija umrl v starosti 61 let predsednik kitajske ljudovlade ali republike, Juanšikaj. Leta 1913 so kitajski knezi in drugi mogotci odstavili kitajskega cesarja in proglasili kitajsko cesarstvo za ljudovlado. A istočasno je bil cesarjev minister Juanšikaj proglašen za prvega predsednika nove kitajske ljudovlade. Kot preustrojitelj Kitajske v političnem, gospodarskem in v vojaškem oziru se je izkazal Juanšikaj tako suretnega, da so ga decembra lanskega leta proglasili za cesarja kitajske države. Ker so pa temu ugovarjale Anglija, Rusija, zlasti Japonska, je Juanšikaj odklonil mu ponujeno cesarsko krono in se ni hotel javno proglasiti za cesarja. Juanšikaj je bil katoličan in katoliški cerkvi zelo prijazen in naklonjen, da, še več, katoliško cerkev je tako čislal in jo podpiral, da so ga smatrali za katoličana. Z Juanšikajem je izgubila katoliška cerkev na Kitajskem zaščitnika neprecenljive vrednosti.

Slovenske žrtve za domovino.

Franc Cverlin. Sladkagora: V neki bolnišnici na Češkem je pretekli teden umrl mladenič, Franc Cverlin. Bil je v vročih bojih v Galiciji precej dolgo; bil je ranjen in moral je v bolnišnico na Češko. Vedno je pisal svojim, da se še vidijo, a nje-

gove želje se niso izpolnile. Rajni, ki ga je zelo veselil uk, se je dal vpisati v Maribor v vinorejsko šolo, ali njegovi upi so bili po vojski strti. Počivaj v miru, dragi Franček! Enkrat se pa vidimo tam nad zvezdami!

Pavel Hajnžič in Lenart Ploj. Sv. Benedikt v Slov. gor.: Iz južnega bojišča smo dobili žalostno vest, da je tam dne 24. majnika umrl v sled ran po celnem telesu prizadetih mu od sovražne granate. Pavel Hajnžič od 20. bataljona poljskih lovcev. Ob Dnjestrju je bil lani ranjen v pleča, na južni meji ga je sedaj smrt dohitela. Vsi daleč naokoli, doma in v sosednjih farah, so ga poznali in spoštovali. Saj nam je s svojimi tamburasi, od katerih sta dva že pred njim šla z bojišča v večnost, napravil marsikatero veselo uro in kot izvrsten muzikant z veselimi poskočnicami marsikateri poročni par zabil v zakonski jarem. Bil je duša, tukajšnjega tamburaškega društva. Rad je bil vesel, rad je pel, zato ga je pa tudi vse rado imelo, kot marljivega in zanesljivega delavca in razumnega viničarja vse spoštovalo. Vest o njegovi smrti nas je vse globoko pretresla. Škoda našega Paulija! Padli zapušča ženo in 4 male otročiče! — Na laškem bojišču je umrl že lani (a izvedeli smo se le letos) Lenart Ploj iz Bačkove. Zadet je bil v glavo. Zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke. Na svidenje nad zvezdami!

Franc Ratej. Naš prijatelj Anton Hren nam poroča iz Konjice: Po dolgi in zelo mučni bolezni je mirno v Gospodu zaspal vrli mladenič Franc Ratej iz Perovc pri Konjici. Služil je pri mornarjih in se je tam močno prehladil in sedaj je prišel domov iskat zdravja. Namesto zdravja je našel le kruto smrt. Dne 1. junija smo ga spremili k zadnjemu počitku. Počivaj v miru v domači zemlji!

Oddaja živine.

Iz Gradca smo glede nakupovanja živine za graški živinoprometni zavod na Slovenskem Stajerskem dobili še sledeče podatke:

Nakupovanje in odposiljanje živine je organizirano po okrajnih glavarstvih. Za mesec junij se mora v posameznih slovenskoštajerskih glavarstvih oddati sledeče število goveje živine: Celje 1130 glav, Konjice 500, Lipnica 1464, Ljutomer 350, Maribor 1300, Ptuj 980, Mozirje 200, Radgona 395, Brežice 600 in Slovenjgradec 900. Nakladala se bo živina na sledečih železniških postajah: Smarje, Laško, Celje, Zalec, Poličane, Lipnica, Wildon, Križevci, Rače, Ruše, Maribor, Pesnica, Ormož, Ptuj, Rečica, Cmurjek, Brežice, Rajhenburg, Sevnica, Slovenjgradec, Soštanj in Marenberg.

Za vsako okrajno glavarstvo je določen poseben zaupnik, ki prevzema od nakupovalcev živino in jo izplačuje. Za Slovenski Stajer so imenovani sledeči zaupniki: Rebenšek za Celje in Mozirje, Fr. Kočvar iz Središča za Ljutomer in Ptuj, Josip Kirbiš za Maribor, Fr. Druškovič za Brežice, Hollriegl za Konjice, R. Fluck za Radgono in J. Kramer za Slovenjgradec.

Nakupovalci po občinah morajo ta mesec nakupiti od zahtevanega števila goveje živine približno 30% volov ter 70% krav, bikov in telic. Nakupovalcem je strogo naročeno, da smejo nakupovati samo klavno živino, to je tako, ki ni sposobna za plemo. Nakupovati se tudi ne smejo telice pod 2 1/2 leta stare, biki pod dvema letoma ter krave, ki dajejo brezdomno na dan 4 litre mleka ter take, ki so več kot 3 mesece breje. Če torej imaš samo krave v hlevu in dokažeš, da daje vsaka vsaj 4 l mleka, ti jih ni treba oddati. Navodilo za nakupovalce pravi nadalje, da tam, kjer so v hlevu vprežni konji, vprežni biki ali voli, stari manj kot 2 1/2 leta, se sme odvzeti (nakupiti) tudi starejše vprežne vole, ako so isti tako rejeni, da so sposobni za klanje.

Važna je naloga županova pri oddaji živine. Okrajna glavarstva so naročila županom, da morajo iti nakupovalcem na roko s tem, da jim natančno, kdo more v občini oddati kako živino, ter sam ali po kom drugem spremljati nakupovalca po občini. Ako med nakupovalcem in prodajalcem ne pride do sporazumljenja in bi se poslednji n. pr. iz gospodarskih ozirov branil oddati zahtevane vprežne vole, odloči župan sporazumno z nakupovalcem, ali se voli odvzamejo ali ne. Župan ima torej nalogo, da varuje koristi svojih občanov, da se komu ne bo godila krivica.

Važno je tudi, da se odslej ne bo pri posameznem živinčetu odtegnilo 25 kg od žive teže, ampak 5 odstotkov od skupne teže. Če n. pr. tehtata tvoja telica 350 kg, se ti sme odtegniti samo 17 1/2 kg. Če pa tehtata vol 800 kg, pa se sme odtegniti 40 kg. Živina, ki pošteno nakrmljena ne tehtata 300 kg, se ne sprejme. Živinorejec ima pravico, da zahteva, da se živina tehtata pri najbližji tehtnici. Če n. pr. prodaja kmet od Sv. Antona v Slov. gor. par volov, se naj isti tehtajo že kar pri Sv. Antonu ali pa pri Sv. Trojici in ne na Pesnici, kjer se bodo nakladali. Vsaka glava živine se mora posebej tehtati. Nakladanje živine je po celi deželi tako urejeno, da se prične z nakladanjem točno ob 8. uri predpoldne. Ako se kak živinorejec brani gnat svoj živino na oddajno postajo, mora župan oskrbeti gonjače na stroške živinorejca. Živinski potni listi in klavna dovoljenja se morajo oskrbeti pred oddajo, kakor za drugo živino.

prikazali najprej s kakimi štirimi majhnimi križarkami. Nemci so jih takoj začeli zasledovati. Angleži so se umikali proti severu. Ob pol 6. uri zapazijo Nemci dve večji sovražni skupini ladij, ki sta najprej vozili v izhodni smeri, potem pa jo krenili proti jugu. Nemške križarke so se sovražniku približale do kakih 15 do 13 km in so vozeč proti jugu in jugoizhodu začele obstreljevati sovražnika. Namen angleškega brodovja je torej bil, da bi zaprlo nemškim ladjam pot v domače luke. Nemci so morali to sovražnikovo nakano zabraniti ter si narediti prosto pot proti jugu. To se jim je tudi posrečilo.

Razvoj bitke.

Prvi streli so se izmenjali s težkimi topovi in visoki vodeni stolpi so se dvigali vsenaokrog. V boj je bilo skrajša zapleteno od obeh strani le manjše število ladij. Toda polagoma je prihajala pomoč. Tekom prvega boja sta bili uničeni dve angleški bojni križarki in en rušilec. Po polurnem boju se je pojavilo od severa sem pet novih angleških ladij. Kmalu nato je nemška glavna moč posegla v boj. Sedaj jo je Anglež takoj krenil proti severu. Onih pet ladij se je priključilo angleškim bojnim križarkam. Anglež se je v najhitrejši vožnji skušal umakniti nemškemu učinkujočemu ognju in tako čelo nemškega brodovja obrniti proti izhodu. Nemško brodovje je sledilo sovražnikovim vožnjam, vozeč kar najhitreje. Tekom tega boja so uničili Nemci eno angleško križarko ter dva rušilca. Oddelek nemških linijskih ladij, ki je stal najbolj zadaj, zaradi svojega stališča v tem času še ni mogel poseči v boj. Kmalu nato se je od severa pojavilo iznova nad 20 angleških linijskih ladij najnovejše gradnje. Ker je čelo nemške črte od časa do časa prihajalo v ogenj od obeh strani, se je črta preokrenila proti zapadu. Istočasno so Nemci zastavili v napad brodovja torpedovk, ki so napadala z odličnim pogumom in vidnim uspehom, včasih celo po trikrat zaporedoma. V tem boju so Nemci uničili eno angleško veliko bojno ladjo, dočim je moralo biti celic vrste drugih težko poškodovanih. Pomorska bitka proti angleški premoči je trajala do teme. Ko se je stemnilo, so manjše skupine nemških ladij zopet začele napadati sovražnika. Celo noč so se vršili spopadi. V nočnem boju so se vršili boji s križarkami in številni napadi torpedovk. V teh bojih sta bili uničeni dve veliki angleški križarki, dve manjši križarki in najmanj 10 sovražnih rušilcev, po nemški čelni ladji sami šest, med njimi obe popolnoma novi ladji voditeljici rušilcev „Turbulent“ in „Tipperary“. Hrup je bil grozen, da se ne da popisati. Brodovje starejših angleških linijskih ladij, ki je prihitelo od juga sem, je dospelo šele dne 1. junija zjutraj na bojišče. Toda kmalu je zopet krenilo v stran, ne da bi bilo napadalo ali tudi le prišlo bližje nemški glavni sili. Ko je začela vstajati jutranja zarja, so se nemške in angleške ladje, ne da bi nadaljevale boj, po izgubili v svoja navađna pristanišča.

Nemci priznavajo, da so izgubili križarke „Pommern“, „Wiesbaden“, „Frauenlob“, „Elbing“, pet torpedovk in en podmorski čoln.

Nemškemu brodovju je poveljeval podadmiral Scheer, ki ga je cesar sedel po bitki povišal v admiral; angleškemu brodovju admiral Jellicoe. Poveljnika prednjih stražarskih in poizvedovalnih ladij, ki so najprej trčile skupaj, je bil na nemški strani podadmiral Hipper, na angleški strani pa admiral Beatty.

Pomen bitke.

Kakor smo že rekli, ta bitka v svetovni vojski ni dovedla do nobene odločitve, kajti nobeden izmed obeh sovražnikov ni uničen. Vsekakor pa so velike angleške izgube zelo škodile angleškemu ugledu ter povzdignile glas mlade nemške mornarice. Posebno v nepristranskih državah se bo mnenje o nepremagljivosti angleškega brodovja zelo spremenilo, seveda na škodo Angležev. Nemci kajpada vriskajo od navdušenja vsled svojih uspehov. Njih ponos in zaupanje na lastno brodovje se je mogočno povečalo. Celo drugače na Angleškem. V Londonu je bilo razburjenje, ki je nastalo vsled poročil o pomorski bitki, nepopisno. Ljudstvo skušajo pomiriti s tem, da zatrjujejo, da se bodo izvršile velike spremembe v admirantih.

Pred Solunom.

Na bojišču pred Solunom se pripravljajo na obeh straneh na bitko. Bolgari so severoizhodu od Soluna udrli na grško ozemlje in korakajo proti mestu Seres in Kavala ob Egejskem morju. Črčja je sicer ugovarjala, a ker trpi Angleže in Francoze na svojem ozemlju, tudi Bolgarom in Avstrijeem ne more braniti pohoda v svojo deželo. V prostoru ob reki Vardar se že vršijo manjši boji med četverosporazumovimi četami in našimi. Četverosporazum je baje že spravil vso srbsko armado, ki šteje nad 100.000 moč, pred Solun. Celo nekaj portugalskih oddelkov je došlo Angležem in Francozom na pomoč. V Solunu rabijo Angleži in Francozi silo. Proglasili so nad mestom obsedeno stanje ter pri vseh uradih odstavili grške in nastavili svoje uradnike. Tudi v drugih zasedenih krajih so upeljali v vseh uradih strogo nadzorstvo.

Nemški kancelar o miru.

V nemškem državnem zboru je nemški kancelar Bethmann-Hollweg dne 5. junija govoril tudi o miru in rekel:

„Pred pol letom, dne 9. decembra, sem tukaj na podlagi našega vojnega položaja prvič govoril o naši pripravljenosti za mir. To sem lahko storil z zaupanjem, da se bo položaj naprej še bolj izboljšal. Razvoj je potrdil moje zaupanje, napravili smo nove korake naprej. Na vseh frontah smo močnejši kot poprej. Če sem takrat spričo razvoja lahko izrekel, da smo pripravljeni za mir, tedaj mi tega ni treba obžalovati, čeprav naša ponudba pri sovražniku ni imela nobenega uspeha. Kasneje sem proti nekemu amerikaškemu časnikarju rekel, da bi posredovanje za mir moglo imeti uspeh le tedaj, če bi je vodili državniki vojujočih se držav na temelju vojnega položaja, kakor ga kaže vojni zemljevid. To pa je nasprotna stranka zavrnila. Vojnega zemljevida nočejo priznati. Upajo, da ga bodo izboljšali. Med tem pa se je vnovič izpremenil v našo korist. V ta zemljevid smo mi začrtali predajo Kut el Amare, poraze in krvave izgube Francozov pri Verdunu, neuspeh ruske ofenzive v marcu, mogočno prodiranje naših zaveznikov proti Italiji, utrditev črte pred Solunom in v teh zadnjih dneh smo s slavečim in hvaležnim srcem doživeli pomorsko bitko pri Jütlandiji (Skageraku). Tako je vojni zemljevid zopet predrugačen. Sovražniki bi si pred njim radi zatisnili oči. Potem moramo in bomo in hočemo boj nadaljevati do končne zmage. Mi smo svoje storili, da bi pripravili pot k miru. Sovražniki so nas odbili s sramoto in krohotom. Za to bi bilo vsako naše nadaljnje govorjenje o miru, ki bi ga mi začeli, ničevno in škodljivo.“

Lord Kitchener utonil.

Angleško mornariško poveljstvo javlja, da je zadel angleška vojna ladja „Hampshire“ v noči od 5. na 6. junija zahodno od Orknejskih otokov ob severo-izhodni angleški morski obali na mino, ali je pa bila zadeta od torpednega strela in se je potopila. Na krovu potopljene vojne ladje se je nahajal angleški vojni minister lord Kitchener s svojim štabom. Nameraval se je podati v Rusijo. Čeprav so bile takoj odposlane ladje na dotično mesto, ni veliko upanja, da bi bila ostala pri življenju katerakoli oseba imenovane vojne ladje.

Lord Kitchener je bil eden najslavnejših angleških generalov. Leta 1896 je užugal z orožjem in krutostjo pri Omdurmanu v južnem Egiptu armado Sudancev, ki so prodirali pod poveljstvom Madija proti Egiptu. Znan je tudi iz angleško-burske vojske kot brezobziren in surov vrhovni poveljnik angleške armade. Njemu se ima Anglija zahvaliti, da sta prišli obe južnoafriški državi Oranje in Transval pod angleško oblast. Začetkom sedanje vojske je postal angleški vojni minister.

S potopom vojne ladje „Hampshire“ je zadel Anglijo tudi nov in hud gmotni udarec, kajti ladja je bila novodobno zgrajena vojna ladja, dolga 137 in široka 21 metrov. Oborožena je bila s 30 topovi. Od posadke, ki je štela 655 moč, ni bil nihče rešen.

Šukri-paša umrl.

Dne 5. junija je umrl v Carigradu znani turški general Šukri-paša, branitelj Odrina v zadnji balkanski vojski leta 1912.

Juanšikaj umrl.

V Pekingju, glavnem mestu Kitajske, je dne 5. junija umrl v starosti 61 let predsednik kitajske ljudovlade ali republike, Juanšikaj. Leta 1913 so kitajski knezi in drugi mogotci odstavili kitajskega cesarja in proglasili kitajsko cesarstvo za ljudovlado. A istočasno je bil cesarjev minister Juanšikaj proglašen za prvega predsednika nove kitajske ljudovlade. Kot preustrojitelj Kitajske v političnem, gospodarskem in v vojaškem oziru se je izkazal Juanšikaj tako suretnega, da so ga decembra lanskega leta proglasili za cesarja kitajske države. Ker so pa temu ugovarjale Anglija, Rusija, zlasti Japonska, je Juanšikaj odklonil mu ponujeno cesarsko kruno in se ni hotel javno proglasiti za cesarja. Juanšikaj je bil katoličan in katoliški cerkvi zelo prijazen in naklonjen, da, še več, katoliško cerkev je tako čislal in jo podpiral, da so ga smatrali za katoličana. Z Juanšikajem je izgubila katoliška cerkev na Kitajskem zaščitnika neprecenljive vrednosti.

Slovenske žrtve za domovino.

Franc Cverlin. Sladkagora: V neki bolnišnici na Češkem je pretekli teden umrl mladenič, Franc Cverlin. Bil je v vročih bojih v Galiciji precej dolgo; bil je ranjen in moral je v bolnišnico na Češko. Vedno je pisal svojim, da se še vidijo, a nje-

gove želje se niso izpolnile. Rajni, ki ga je zelo veselil uk, se je dal vpisati v Maribor v vinorejsko šolo, ali njegovi upi so bili po vojski strti. Počivaj v miru, dragi Franček! Enkrat se pa vidimo tam nad zvezdami!

Pavel Hajnžič in Lenart Ploj. Sv. Benedikt v Slov. gor.: Iz južnega bojišča smo dobili žalostno vest, da je tam dne 24. majnika umrl v sled ran po celim telesu prizadetih mu od sovražne granate. Pavel Hajnžič od 20. bataljona poljskih lovcev. Ob Dnjestrju je bil lani ranjen v pleča, na južni meji ga je sedaj smrt dohitela. Vsi daleč naokoli, doma in v sosednjih farah, so ga poznali in spoštovali. Saj nam je s svojimi tamburasi, od katerih sta dva že pred njim šla z bojišča v večnost, napravil marsikatero veselo uro in kot izvrsten muzikant z veselimi poskočnicami marsikateri poročni par zvalil v zakonski jarem. Bil je duša, tukajšnjega tamburaškega društva. Rad je bil vesel, rad je pel, zato ga je pa tudi vse rado imelo, kot marljivega in zanesljivega delavca in razumnega viničarja vse spoštovalo. Vest o njegovi smrti nas je vse globoko pretresla. Škoda našega Paulija! Padli zapušča ženo in 4 male otročiče! — Na laškem bojišču je umrl že lani (a izvedeli smo se le letos) Lenart Ploj iz Bačkove. Zadet je bil v glavo. Zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke. Na svidenje nad zvezdami!

Franc Ratej. Naš prijatelj Anton Hren nam poroča iz Konjice: Po dolgi in zelo mučni bolezni je mirno v Gospodu zaspal vrli mladenič Franc Ratej iz Perovc pri Konjici. Služil je pri mornarjih in se je tam močno prehladil in sedaj je prišel domov iskat zdravja. Namesto zdravja je našel le kruto smrt. Dne 1. junija smo ga spremili k zadnjemu počitku. Počivaj v miru v domači zemlji!

Oddaja živine.

Iz Gradca smo glede nakupovanja živine za graški živinoprometni zavod na Slovenskem Stajerskem dobili še sledeče podatke:

Nakupovanje in odposiljanje živine je organizirano po okrajnih glavarstvih. Za mesec junij se mora v posameznih slovenskoštajerskih glavarstvih oddati sledeče število goveje živine: Celje 1130 glav, Konjice 500, Lipnica 1464, Ljutomer 350, Maribor 1300, Ptuj 980, Mozirje 200, Radgona 395, Brežice 600 in Slovenjgradec 900. Nakladala se bo živina na sledečih železniških postajah: Smarje, Laško, Celje, Zalec, Poličane, Lipnica, Wildon, Križevci, Rače, Ruše, Maribor, Pesnica, Ormož, Ptuj, Rečica, Cmurjek, Brežice, Rajhenburg, Sevnica, Slovenjgradec, Soštanj in Marenberg.

Za vsako okrajno glavarstvo je določen poseben zaupnik, ki prevzema od nakupovalcev živino in jo izplačuje. Za Slovenski Stajer so imenovani sledeči zaupniki: Rebenšek za Celje in Mozirje, Fr. Kočvar iz Središča za Ljutomer in Ptuj, Josip Kirbiš za Maribor, Fr. Druškovič za Brežice, Hollriegl za Konjice, R. Fluck za Radgono in J. Kramer za Slovenjgradec.

Nakupovalci po občinah morajo ta mesec nakupiti od zahtevanega števila goveje živine približno 30% volov ter 70% krav, bikov in telic. Nakupovalcem je strogo naročeno, da smejo nakupovati samo klavno živino, to je tako, ki ni sposobna za plemo. Nakupovati se tudi ne smejo telice pod 2½ leta stare, biki pod dvema letoma ter krave, ki dajejo brezdomno na dan 4 litre mleka ter take, ki so več kot 3 mesece breje. Če torej imaš samo krave v hlevu in dokažeš, da daje vsaka vsaj 4 l mleka, ti jih ni treba oddati. Navodilo za nakupovalce pravi nadalje, da tam, kjer so v hlevu vprežni konji, vprežni biki ali voli, stari manj kot 2½ leta, se sme odvzeti (nakupiti) tudi starejše vprežne vole, ako so isti tako rejeni, da so sposobni za klanje.

Važna je naloga županova pri oddaji živine. Okrajna glavarstva so naročila županom, da morajo iti nakupovalcem na roko s tem, da jim nazonijo, kdo more v občini oddati kako živino, ter sam ali po kom drugem spremljati nakupovalca po občini. Ako med nakupovalcem in prodajalcem ne pride do sporazumljenja in bi se poslednji n. pr. iz gospodarskih oziror branil oddati zahtevane vprežne vole, odloči župan sporazumno z nakupovalcem, ali se voli odvzamejo ali ne. Župan ima torej nalogo, da varuje koristi svojih občanov, da se komu ne bo godila krivica.

Važno je tudi, da se odslej ne bo pri posameznem živinčetu odtegnilo 25 kg od žive teže, ampak 5 odstotkov od skupne teže. Če n. pr. tehtata tvoja telica 350 kg, se ti sme odtegniti samo 17½ kg. Če pa tehtata vol 800 kg, pa se sme odtegniti 40 kg. Živina, ki pošteno nakrmljena ne tehtata 300 kg, se ne sprejme. Živinorejec ima pravico, da zahteva, da se živina tehtata pri najbližji tehtnici. Če n. pr. prodaja kmet od Sv. Antona v Slov. gor. par volov, se naj isti tehtajo že kar pri Sv. Antonu ali pa pri Sv. Trojici in ne na Pesnici, kjer se bodo nakladali. Vsaka glava živine se mora posebej tehtati. Nakladanje živine je po celi deželi tako urejeno, da se prične z nakladanjem točno ob 8. uri predpoldne. Ako se kak živinorejec brani gnat svoj živino na oddajno postajo, mora župan oskrbeti gonjače na stroške živinorejca. Živinski potni listi in klavna dovoljenja se morajo oskrbeti pred oddajo, kakor za drugo živino.